

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

קמ.

עין משפט נר מצוה

ב א מ"י פ"ט מהלכות
אבות הלכה ח סנה ע"ז
מח ע"ז פ"ט א"ר ע"י ק"י
ספ"ד א:
ג ב מ"י ע"ז הלכה יט
טו"ע ע"ז ספ"ד י:
ג ד ר מ"י ע"ז טו"ע ע"ז
ספ"ד י:
ה ה ר ז מ"י ע"ז הלכה כ
טו"ע ע"ז ספ"ד עו
וע"ש:

רבינו גרשום

שקלי' להו בנות. מיד בחמיה
ולית לבנים כלום והא
יש חכמים הללו הרבה
יותר משיעור מונות לבנות
עד שיכירו: אלא אמר
רבא מוציאין מהן. מיד
שיעור מונות לבנות עד
שיכירו והשאר יהיו לבנים
למונות: יתומין שקדמו
למכור לבנות מועטין מה
שמכרו מכר. ואין גובין
מהן השתא מה שמכרו
בנכסים מועטין זכו בהן
לא כשכן במועטין ונתברר:
שוב יתכן קבני אלמנה
שהיושין חייבין לזונה ואי
לספיק אלא ספוק הבנות
וישאלו על הפתחים: מי
הוי מנסבא איבא מיעוט
בנכסים דלית בהו עי' שיכור
ומעטא לבנייה ואמרין
נכסין מועטין הן. והבנים
לפניהם על הפתחים: מי
אמרין כיון דאית לה
מונות חשבינן לה כמאן
דמינסבא ולא מעטא: בת
אשתו. שקבל עליו לזונה'
שנים כשנשא אמה והשתא
מת הבעל ויורשין חייבין
ה' שנים ע"ז ט"ז: שנים
מהו שנתעט בנכסים. דלא
היינו מרובין: מי אמרין.
א"ר דא מנסבא אית לה
מונות כמו שקיבל
מעטא או דלמא כיון דאלו
מהו לית ליה מונות השתא
נמי לא מעטא: בעל חוב
של אביהן מהו שימעט.
כשחשבין החוב שיש לו
לקבל הוו נכסים מועטין. מי
אמרין א"ר דאילו מת בעל
חוב אית ליה יורשין שגובין
במקומו ומעט. או דילמא
כ"י: אמרין ב"הן גיטא.
שקדים במאחר תחלה:
בעל חוב מהו שימעט
בנכסים. מי אמרין כיון
שמוחרס גובינא לא מעט
או דילמא כיון דאילו מת
נמי אית לה יורשין נמי

יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין. פ' צקונטרס שקדמו
ומכרו קודם שעמדו דין לגבות לבנות נכסים מועטין א'
ומיהו לר"י נראה דאפי' כבר תפסו הבנות או הגבו להם צ"ד אס'
מכרו אחים מכור וכן משמע ציטמות בפרק אלמנה (דף סו:) דקאמר
התם רבי ישמעאל צרבי יוסף אומר

משום אציו הבת מאכלת והבן אינו
מאכל' מ"ש בן דאין מאכלי מפני
חלקו של עובר בת נמי לא תאכל
מפני חלקו של עובר א"ר אסי הכא
בנכסים מועטין עסקינן ובגין דאיכא
בן צדקה דהאי בת דממ"א אי היא
דמיצטרך ביה בן הוא לא עדיף מהאי
דקא' ואי צדקה אלא אלא קא' אכלה
בתקנתא דרבי כל כמה דלא נפקא
לאחר העולם לא תקינו ליה רבנן
ופריך צמאי אוקימתה בנכסים מועטין
והאמר רבי אסי א"ר יוחנן יתומים
שקדמו ומכרו בנכסים מועטין כו'
ומאי קושא ולוקמה כגון שתפסו כבר
הבנות ואם שגבו להם צ"ד דאין יכולין
למכור אלא משמע דלעולם יכולין
למכור וקא' יש לדחות דנהי דיכולין
צ"ד לגבות חלק של בת עומדת חלק
של עובר שיש לחוש שמה היא בת
אין יכולין לגבות כיון שלא יצאה לאויר
העולם ואותו חלק יכולין האחין
למכור ומיהו אין נראה לדחות כ'
ועוד ראה דלמר צ"י יתומים (כתובות
דף קג.) אמר ר"י יתומים שקדמו
ומכרו מדור האלמנה לא עשו ולא
כלום ומ"ש מדריזי אסי א"ר יוחנן
יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין
מה שמכרו מכרו התם לא תפסו

מחיים הכא תפסה מחיים משמע כיון דלא תפסו מחיים א"ר דתפסי
לאחר מיתה לא היה מועיל כלום אלא מה שמכרו מכרו והא' דלמר צ"י
נערה (שם דף קג.) רש"י אומר נכסים שיש להן אחריות מוציאין
לבנים מן הבנים ולבנות מן הבנות כו' אבל לא לבנים מן הבנות
בנכסים מועטין מ"מ א"ר דאין מוציאין אס' מכרו ומכרו והשתא
אחי שפיר דבכל ענין משמע דפשיטא דמועטין ונתברר זכו בהם
יורשין אפילו כבר תפסו וגבו להם צ"ד דלא לאו הכי אכתי הוה ליה
למיעיצי במועטין ונתברר וכבר תפסו או הגבו להם צ"ד מאי ואס' תאמר
כיון בנכסים מועטין נמי מה שמכרו מכרו אפילו כבר תפסו מה חילוק
יש בין נכסים מרובין לבנכסים מועטין דבנכסים מרובין נמי נראה שאין
מותירין למכור ולהפקיע במונותיהו ו"ל דש חילוק דבנכסים מרובין יכולין
למכור לאורך גדול אבל בנכסים מועטין אין יכולין למכור כלל לכתחלה
ועוד דמרובין ונתמעטו וזוהו הבנים עס הבנות ובנכסים מועטין לא
יוזנו כלל: **ב"ה** שמכרו מכר. וא"ת דהכא אמרין דבין מרובין
ונתמעטו ובין מועטין ונתברר זכו בהם היורשים ויפסקו מי שיהי נשוי
(כתובות דף קג.) וס' גבי כתובת בנן דכרין אמר פשיטא מרובין
ונתמעטו כבר זכו בהן יורשין פירוש יורשי כתובה הגדולה מועטין
ונתברר מאי מ"ש דהנהו בני זרזור מועטין ונתברר הוה אמו לקמה
דבר עמרם אמר להו זילו פייסינהו ואי לא כו' עד דלחו לקמה דר"י
אמר כשם שמרובין ונתמעטו כבר זכו בהם יורשין כן מועטין
ונתברר זכו בהן יורשין ופירש צקונטרס זכו בהן יורשין של כתובה
הקטנה ופליג ר"י אר"י עמרם דלמר זילו פייסינהו דמשמע לבני
קטנה אמר לפייס בני הגדולה דאי לבני הגדולה אומר לא הוה שייך
לשון פיוס כיון דמן הדין שקלי בני הקטנה צנחלה גמורה דאורייתא
ולא קשיא מיד דלכא יד הבנים לעולם על העלוניה כדי להעמיד
נחלה דאורייתא ועוד דלכא לא פקע חס הימורים מעולם

דקאמר מה שמכרו מכרו ולר"י נראה דהא דקאמר התם ר"י כו' מועטין ונתברר זכו בהם יורשין היינו כתובה הגדולה ויטלו
אלו כתובת אס' ואלו כתובת אס' מדלל קאמר כבר זכו בהן יורשין וקשיא דא"כ התם אוליין לעולם בחר תקנתא דרבנן שתתקיים
כתובת בנן דכרין והכא אוליין בחר מעיקרא וי"ל דהתם לא מעיקרא כולי האי נחלה דאורייתא דהרי מ"מ כולן יורשין א"ר פ' שאין נוטלין
בזה אבל הכא מעיקרא לגמרי': **ב"ה** אמרין כיון דא"ר מנסבא אית לה לא מעטא. מיהו לר"י היאך טועה לומר כן והא בת
נמי אי מנסבא לית לה כתובת דהתון מתחון עד דתלקחן לגובינן ומאי קאמר נמי צ"ח מיחסר גובינא בת נמי מיחסר גובינא ואי
מתה נמי לית לה כמו בת אשתו ועוד אי צאלמנה שייך נכסים מועטין מה שיעור יהיה דשאלמא צבנות יש שיעור למ"ד עד שיכירו
אבל צאלמנה לא שייך צבנות ועד מתי יהיו נכסים מועטין ונראה לפרש דהוא א"ר כן אלא אלמנה אלא הבנים שיהיה שוין בנכסים
וכן אין כן אלא אלמנה צבנות דלא תקנו (כ) נכסים מועטין אלא לבנות שהן יואלי ירכו והם צמות ירשה במקום שאין צנים ואע"ג

שקלי להו צנות לזונה. בתמיה. דכיון דקרית להו מועטין א"כ לא
יעלו בהן כלום הבנים דהא תנא בתמיה גבי נכסים מועטין הבנים
ישאלו על הפתחים: והשאר לבנים. והאי דקאמי ישאלו על הפתחים
היינו משהוציאו אותם השאר צבנות

יוזנו עד שיכירו והבנים ישאלו על
הפתחים: פשיטא מרובין ונתמעטו.
בשעת מיתה היו מרובין ועכשיו
הוקירו מונות או נתקללו הנכסים
וחסרו ואין בהן כדי מוון אלו ואלו
עד שיכירו: כבר זכו בהן יורשין.
בשעת מיתה אציהן וקרינא צהו
נכסים מרובים ויחשו הבנות חלקן
המגיעם כפי שומא של שעת מיתה
אציהן והבנים יירשו חלקם שהיה
מגיעם באותה שעה וכל מה שחסרו
הנכסים חסרו לבנות ולבנים לכל אחד
כפי חלקו הראוי לו: ונפרצו. שהחלו
מונות: מהו. מי מתי רוחא לבנים
ויטלו מותר נכסים העודף מכדי
מונות צנות עד שיכירו: יתומים
שקדמו. קודם שהעמידו צנות דבין
ומכרו אפילו בנכסים מועטין דבין
שמכרו מכרו דאין מוציאין למוון
האשה והבנות מנכסים משועבדים
וכ"ש בנכסים מרובין דלמר כתובות
האחים ששעבדו מוציאין לפרנסה ואין
מוציאין למונות. ש"מ כיון שאס' מכרו
מכירתן מכירה יש להן תפיסת יד
בנכסים ואס' נתברר יש להן חלק בהן
וזכותם בהן עומדת: אלמנה מהו
שנתעט בנכסים. מי שמת והניח צנים
וצנות והניח נמי אלמנתו וצריכה נמי
מונות כל ימי מייגר ארמולתה ואין

כאן נכסים אלא כדי מוון הבנים והצנות עד שיכירו מי אמרין
כיון דאית לה מוון ממעטא ולא מיקרו נכסים מרובין ומפרישין
מהבכסים מוון האשה והצנות עד שיכירו והמותר לבנים דהא
מועטין ניהו ולאחר שיוציאו המותר ישאלו על הפתחים או דלמא
כיון דאילו מנסבא לבעל לית לה מוון לא ממעטא וכמאן דליתא
דמיא ומוציאין מן הנכסים לבנות כדי מוון עד שיכירו וכל השאר
יירשו הבנים דבין נכסים מרובין דהא אלמנה לא ממעטא להו
וקרינן צהו הבנים יירשו והצנות יוזנו ומחלק הבנות לא מוון האלמנה
עמהם. והיינו דא"כ אין ממעטא ללא ממעטא דאי ממעטא הבנים
ישאלו והאלמנה תוון ואין לה ממעטא אלא יחד האלמנה והבנים
אבל הבנות אין להן להפסיק במונותיהם כלל בין ממעטא שין לא
ממעטא דהא בין בנכסים מרובין בין בנכסים מועטין תנן הבנות
יוזנו אי נמי היכא דלא ממעטא מיקרו נכסים מרובין ואף על פי
שנתעבדה היום או למחר מלינשא הרי הוא כמרובין ונתמעטו
לדמרין כבר זכו בהן יורשין ויוזנו שלשתן יחד צנים וצנות ואלמנה.
כן נראה שיטה זו צעיי: צה אשמו. מי שקיבל עליו בשעת נשואין
לזון בת אשתו מאיש אחר חמש שנים ומת ומוטל על היורשין לזונה:
כיון דאף על גב דמינסבא אית לה מוון. עד חמש שנים מן
היורשין שהרי חוב הוא שנתחייב לה אציהן ממעטא ויוזנו היא
והצנות והבנים ישאלו: לא ממעטא. ומיקרו מרובין בשעת מיתה
ונתמעטו אחרי כן וכבר זכו יורשין והצנות יוזנו עד גמר וזאתה
הבת מוון עמהן: בעל חוב מהו שימעט. אס' אין נכסים אלא כדי
החוב ומוון הבנות מי אמרין דממעט וצבנות ויוזנו והבנים ישאלו על
הפתחים או לא ממעט ויוזנו צנים וצנות עד שעת טריפת בעל חוב
וכשטרורף אס' יש מותר יוזנו צנות עד גמר ואס' לאו יפסידו:
בת

דקאמר מה שמכרו מכרו ולר"י נראה דהא דקאמר התם ר"י כו' מועטין ונתברר זכו בהם יורשין היינו כתובה הגדולה ויטלו
אלו כתובת אס' ואלו כתובת אס' מדלל קאמר כבר זכו בהן יורשין וקשיא דא"כ התם אוליין לעולם בחר תקנתא דרבנן שתתקיים
כתובת בנן דכרין והכא אוליין בחר מעיקרא וי"ל דהתם לא מעיקרא כולי האי נחלה דאורייתא דהרי מ"מ כולן יורשין א"ר פ' שאין נוטלין
בזה אבל הכא מעיקרא לגמרי': **ב"ה** אמרין כיון דא"ר מנסבא אית לה לא מעטא. מיהו לר"י היאך טועה לומר כן והא בת
נמי אי מנסבא לית לה כתובת דהתון מתחון עד דתלקחן לגובינן ומאי קאמר נמי צ"ח מיחסר גובינא בת נמי מיחסר גובינא ואי
מתה נמי לית לה כמו בת אשתו ועוד אי צאלמנה שייך נכסים מועטין מה שיעור יהיה דשאלמא צבנות יש שיעור למ"ד עד שיכירו
אבל צאלמנה לא שייך צבנות ועד מתי יהיו נכסים מועטין ונראה לפרש דהוא א"ר כן אלא אלמנה אלא הבנים שיהיה שוין בנכסים
וכן אין כן אלא אלמנה צבנות דלא תקנו (כ) נכסים מועטין אלא לבנות שהן יואלי ירכו והם צמות ירשה במקום שאין צנים ואע"ג

(א) כתובות ס"א. (ב) סוטה כא:
כתובות ק"ג. יתומים סו:
(ג) [כתובות כ"ג].

הגהות הב"ה

(א) תוס' ד"ה מ' אמרין וכו'
דלא תקנו דין נכסים:

מוסף רש"י

יתומין שקדמו ומכרו
בנכסים מועטין. שהצנות
וזכות בהן כתובת צבנות וזו
הבנים ישאלו על הפתחים.
וקדמו קודם שישאלו ל"ד
ומכרו (כתובות ק"ג.) קודם
שלא הצעת לר"י והעמידים
צ"ד לבנכסים כתובת צנות
(סוטה כא.).

מוסף תוספות

א. דאילו לאחר מכאן כבר
זכו בהן הבנות ונכסים
דיהיו ניהו. וכן משמע
מלשון שקדמו ומכרו.
רש"י. ב. דלא אלאמה
רבנן לתקנתיהו לאפקיעי
מייניהו רשות היורשין
לגמרי. רש"י. ג. דאין ב"ד
מגבין לבנות להקנות להן.
אלא להרשותן בבכירה
למונות. אבל האידנא
דתקין דמוון האשה והבנות
בין ממוקדעי בין
ממטללי אס' תפסה האשה
מטללין למונותיה וכו'
מה שתפסה תפסה. ואס'
קדמו יתומים ומכרום ואס'
ממכרן ממכר. רש"י. ויה.
ועיין רש"י שולח.
ג. כלומר. שאינו מאכיל
תרומה לעבדים אם הניח
האב את אשתו מעוברת
משום חלקו של עובר.
רש"י. ד. עיין רש"י.
ה. ולא אמרין מועטין
ונתברר כבר זכו בהן
הבנות. תוס' כתובות ס"א.
ו. דבכל דוכתא אוליין
טפי בחר נחלה דאורייתא.
ס. דן לא ירשו הבנים
כלל. ש. ו. ומאי שרא
בנות עצמן דממעטא כדא'
אחברתא אצ"י דאי מתה
או מנסבא לית ליה. רש"י
בס' הראשון. ט. שהרי כל
ימיה ניוונה. כל זמן שלא
נשוא אלא תחבב חובותיה.
רש"י. י. וי' וי' וי' וי' וי'
מיהא הא איתנהו ויורשת
הן. ואלמנה מתייהו. דלא
בנות אחוריי ניהו. רש"י
ש.